НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
1111 София, ул. Голаш 23, +359 2 943 4467/8, +359 887 47 60 17
НСОРБ
NATIONAL ASSOCIATION OF MUNICIPALITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA
1111 Sofia, Golash str. 23, +359 2 943 4467/8; +359 887 47 60 17
e-mail:namrb@namrb.org, https://www.namrb.org

3.4.2025 г.

X изх.№ И-631 / 03.04.2025.

Signed by: ADELINA ASENOVA KOKENOVA

ДО

МАНОЛ ГЕНОВ

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Относно: *Актуализация на Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 – 2030 г.*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЕНОВ,

Във връзка с публичното обсъждане на актуализацията на **Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 – 2030 г.**, приложено Ви изпращаме коментарите на Националното сдружение на общините в Р България (НСОРБ). Нашите бележки са подготвени на база писмено проучване сред общините по сектор **„Битово отопление“**, който е пряко свързан с правомощията на местните власти:

1. По предлаганата мярка: Активно насърчаване на преминаването към по-чисти методи за отопление чрез подмяна на традиционните уреди на твърдо гориво (УТГ) с технологии, които генерират ниски емисии на НМЛОС. Това включва основно използване на климатици, природен газ или централно отопление (където е налично), както и печки/котли на пелети. Основната целева група са домакинствата, които ще подменят своите традиционни УТГ самостоятелно. Насърчаването на прехода към по-чисти методи за отопление може да се осъществи чрез информационни кампании, включително организирани от общините, както и чрез взаимодействие с граждански и потребителски организации.

Предложения за допълване в Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 – 2030 г.

1.1. Включване на Национален комуникационен план.

Националната програма трябва да включва изготвянето на **Национален комуникационен план**, който да насърчава преминаването към по-чисти методи за отопление, като част от националната политика за подобряване на качеството на въздуха. Комуникационният план трябва да акцентира върху значимостта на прехода към екологично чисти източници на топлина и да информира гражданите за ползите от него - както за околната среда, така и за здравето им.

1.2. Разработване на единен информационен пакет за общините.

За да се обхванат максимален брой потребители в различните общини, е необходимо да бъде създаден **единен пакет от детайлна информация** относно начините, стъпките и

условията за участие в инициативите за насърчаване на прехода към по-чисти методи за отопление. Пакетът трябва да бъде лесен за разбиране и достъпен за всички граждани, включително за хора с по-ниско ниво на техническа грамотност.

1.3. Конкретни предложения за популяризиране на дейностите.

Програмата трябва да включва **конкретни мерки за популяризиране на дейностите, които ще могат да се използват от всички общини**, като се уточнят различните канали и методи за комуникация с населението. Например, може да се разчита на хартиени брошури, публикации в социални медии, информационни сесии и срещи с граждани в местните общности, както и телевизионни и радиокампании. Това ще осигури по-широко разпространение на информацията и ще стимулира активното участие на гражданите.

1.4. Национално финансиране за мярката.

Програмата трябва да предвиди **допълнително национално финансиране** за мярката, тъй като самостоятелното финансиране от страна на общините ще бъде непосилно, особено за по-малките. Финансовата подкрепа следва да включва както директно финансиране за общините, така и механизми за осигуряване на достъп до кредити или субсидии за гражданите, които искат да преминат към по-чисти методи на отопление.

2. По предлаганата мярка: Разработване на по-стабилна и комплексна информационна база за сектора на битовото отопление, която ще осигури възможности за мониторинг на напредъка при преминаването от традиционни уреди на твърдо гориво към по-чисти отоплителни решения.

Предложения за допълване в Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 – 2030 г.

2.1. Методи за мониториране и анализ.

Отоплението на всеки жилищен имот е динамичен процес, като неговия вид и потреблението на енергия зависи от множество фактори, включително вида на горивото, технологията на отопление, изолацията на сградата, доходите на населението, както и навиците на потребителите. За ефективно проследяване на напредъка при преминаването към по-чисти отоплителни решения е необходимо да се вземат под внимание всички тези фактори и да се осигурят **методи за тяхното мониториране и анализ**.

2.2. Разработване на единна национална информационна система за инвентаризация на горивата и необходимост от точни данни за горивата и мониторинг на емисиите.

За точно изчисляване на годишните емисии на вредни вещества от битовото отопление в населените места е от съществено значение да се разполага с точни данни за използваните горива (дърва, въглища, брикети, нафта, газ и т.н.). Към момента общините не разполагат с такава информация, което поставя сериозни ограничения при изготвянето на анализи и прогнози. **Във връзка с това, е необходимо разработването**

на единна национална информационна система за инвентаризация на горивата, която да събира данни за видовете горива и количествата, използвани за отопление и други битови нужди.

2.3. Единни методически указания и унифициране на информацията.

Необходимо е да се осигури **единна методология и методически указания за създаването на информационна база.** Това ще гарантира, че данните за различните видове горива, брой на отоплителните съоръжения и вида на използваното гориво ще бъдат събирани и анализирани по стандартизиран начин. Включването на **основни критерии и изисквания** за унифициране на подаваната информация ще бъде от решаващо значение за създаването на последователни и сравними данни за всички общини в страната.

2.4. Методика за изчисляване на емисиите.

Предвидено ли е в концепцията на програмата да се създаде **единна методика за изчисляване на емисиите** на базата на национална политика? Съществуваща методика, разработена от Европейската агенция по околна среда, също може да бъде адаптирана и използвана, но ще бъде необходимо да се вземат предвид специфични национални условия и локални особености, свързани с видовете отоплителни уреди и горива в различните общини.

2.5. Достъп до данни и методи за набавяне на информация от общините.

Важно е да се разгледа начинът, по който **общините ще набавят необходимата информация** за видовете отоплителни съоръжения и използваните горива. Едно от възможните решения е изменение на **националните нормативни актове** като Закона за чистота на атмосферния въздух (ЗЧАВ), в който да се задължат собствениците на жилища да предоставят данни за отоплителните съоръжения и горивото, което използват. Също така трябва да се уточни за какъв период от време ще бъде предвиден за подаване на тези данни, като например за **отоплителния сезон** (октомври-март) или на **годишна база**, за да може информацията да бъде актуализирана и използвана за мониторинг на напредъка в реално време.

2.6. Интегриране на данни и анализи на национално ниво.

След като информацията бъде събрана от общините, трябва да се предвиди как ще бъде интегрирана и анализирана на **национално ниво**. За ефективно наблюдение на напредъка в преминаването към по-чисти отоплителни решения е необходимо да се осигури възможност за лесно извличане на данни и генериране на анализи, които да бъдат използвани за разработване на политики и конкретни мерки за намаляване на замърсяването на въздуха.

На база горните предложения и в заключение, е ясно, че за успешното реализиране на дейностите и постигането на желаните резултати, общините ще имат нужда от обща национална политика и подкрепа в сектор „Битово отопление“.

За ефективното популяризиране на мерките и стимулирането на активно участие на гражданите е необходимо създаването на **единен, национално координиран подход**, който да осигури възможност да бъде ползван от всяка община.

Същевременно трябва да се отчете, че дейностите по постигане на целите в програмата изискват значителни усилия, включително събиране на точни данни, изготвяне на отчетност и редовен мониторинг. **В тази връзка, е необходимо да се предостави на национално ниво финансова и техническа подкрепа на общините, които са основните изпълнители на местните политики в областта на чистотата на атмосферния въздух**. Разработването на информационни системи, инвентаризация на отоплителни уреди и данни за използваните горива е изключително важен процес, който изисква значителни ресурси, които много общини, особено тези с по-малък бюджет, няма да могат да осигурят самостоятелно.

Без допълнителна финансова подкрепа от национално ниво, за общините ще бъде непосилно да отделят необходимите средства за набавяне на подобна информация и осигуряване на адекватни механизми за мониторинг и отчетност. Възможността за предоставяне на субсидии или средства от държавния бюджет ще бъде ключова за успешната реализация на този етап от програмата и ще осигури равномерно развитие и участие на всички общини, независимо от техния размер и финансови възможности. Само с координирани усилия и обща подкрепа можем да постигнем устойчиви и измерими резултати в прехода към по-чисти отоплителни технологии и подобряване на качеството на въздуха в цялата страна в дългосрочен план.

С уважение,

3.4.2025 г.

X Теодора Дачева

Signed by: TEODORA GEORGIEVA DACHEVA

За изпълнителен директор

(съгл. Заповед № 37/19.03.2025.)

Теодора Дачева

Заместник изпълнителен директор